

**Міністерство культури та інформаційної політики України
КЗВО «Дніпровська академія музики» ДОР»**

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НОРМАТИВНОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ФАХ / ВИКОНАВСТВО»
кафедра фортепіано**

Рівень вищої освіти	другий
Ступінь вищої освіти	Магістр
Галузь знань	02 «Культура і мистецтво»
Спеціальність	025 «Музичне мистецтво»
Освітньо-наукова програма	– «Музичне мистецтво»

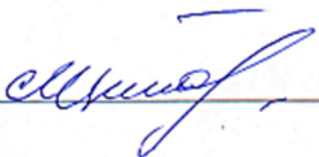
**Дніпро
2024**

Розробник:

Медведнікова Т.О. кандидат мистецтвознавства, доцент, зав. кафедри фортепіано

Робоча програма нормативної навчальної дисципліни «Фах/виконавство» відповідає стандарту другого рівня вищої освіти (ступінь «магістр») галузі знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальності 025 «Музичне мистецтво», освітньо-науковій програмі «Музичне мистецтво» 2024 року, навчальним планам підготовки здобувачів освітнього ступеня «магістр» 2024 / 2025 навчального року, методичним рекомендаціям Міністерства освіти і науки України (лист 1/9-434 від 09.07.2018 року «Щодо рекомендацій з навчально-методичного забезпечення»).

Гарант ОНП

Світлана ЩІТОВА

Робочу програму нормативної навчальної дисципліни «Фах / виконавство» другого рівня вищої освіти (освітній ступінь «магістр») галузі знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальності 025 «Музичне мистецтво» затверджено та введено в дію рішенням науково-методичної ради КЗВО «Дніпровська академія музики» ДОР» (протокол № 6 від «27» червня 2024 року).

Голова ради

Дмитро ВОЛОВИК

Робочу програму нормативної навчальної дисципліни «Фах / виконавство» другого рівня вищої освіти (освітній ступінь «магістр») галузі знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальності 025 «Музичне мистецтво» розглянуто і схвалено на засіданні кафедри фортепіано КЗВО «Дніпровська академія музики» ДОР» (протокол № 4 від «24» червня 2024 року).

Завідувач кафедри

Тетяна МЕДВЕДНІКОВА

1. Опис навчальної дисципліни

Кількість кредитів – 10	Галузь знань – 02 «Культура і мистецтво»	Нормативна
Загальна кількість годин – 300	Спеціальність – 025 «Музичне мистецтво»	Рік підготовки – 1–2-й
Тижневих годин: аудиторних – 2 самостійної роботи – 2	Освітньо-наукова програма – «Музичне мистецтво»	Семестр – I–IV-й
Співвідношення кількості аудиторних занять до самостійної роботи – 1/1,2	Рівень вищої освіти – другий	Лекційні заняття – Індивідуальні заняття – 142 годин
Вид контролю – атестаційний екзамен	Ступінь вищої освіти – «магістр»	Самостійна робота – 158 годин

2. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчання

2.1 Мета дисципліни – підготовка магістрів до концертно-творчої діяльності в академічній культурно-мистецькій сфері, а також виховання у молодих музикантів найякісніших виконавських навичок у професійному володінні піаністичним апаратом.

2.2. Завдання:

2.2.1 Опанування магістрами-піаністами високого рівня професійних навичок при виконанні творів різного стилю та рівня складності, а також формування майбутнього фахівця у класі фортепіано.

2.2.2 Знати щонайбільший перелік фортепіанного академічного репертуару;

2.2.3 Знати характерні властивості виконавсько-технологічного процесу виконання на фортепіано;

2.2.4 Вміти виконувати на високо професійному рівні фортепіанні твори різних стилів та жанрів;

2.2.5 Вміти самостійно аналізувати художні та технічні особливості фортепіанних творів різних епох;

2.3. Компетентності:

Інтегральна компетентність (ІК)

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі музичної професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій в теорії, історії музики, у педагогіці, виконавстві та характеризується невизначеністю умов і вимог.

2.3.1. Загальні (ЗК):

ЗК 2. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 3. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК 4. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 5. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 7. Здатність до міжособистісної взаємодії.

2.3.2. Фахові (ФК)

ФК 1. Здатність створювати, реалізовувати і висловлювати свої власні художні концепції.

ФК 2. Усвідомлення процесів розвитку музичного мистецтва в історичному контексті у поєднанні з естетичними ідеями конкретного історичного періоду.

ФК 4. Здатність інтерпретувати художні образи у музикознавчій / педагогічній діяльності.

ФК 5. Здатність збирати та аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її для теоретичної, виконавської, педагогічної інтерпретації.

ФК 6. Здатність викладати спеціальні дисципліни в закладах освіти з урахуванням цілей навчання, вікових та індивідуальних особливостей здобувачів освіти.

ФК 7. Здатність аналізувати виконання музичних творів, здійснювати порівняльний аналіз різних виконавських інтерпретацій, у тому числі з використанням можливостей радіо, телебачення, Інтернету.

ФК 9. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність в закладах вищої освіти.

2.4. Програмні результати навчання (ПРН)

ПРН1. Володіти професійними навичками виконавської (диригентської), творчої та педагогічної діяльності.

ПРН 4. Професійно здійснювати аналіз музично-естетичних стилів та напрямків.

Педагогічні методи та прийоми

- викладач ознайомлює магістрів з фаховими вимогами та принципами навчання у класі фортепіано;
- викладач формує у магістрів загальні та фахові компетентності на кращих зразках вітчизняної і зарубіжної фортепіанної музики;
- викладач визначає індивідуальну траєкторію розвитку володінням фортепіано кожного магістра засобами доцільно відібраного навчального репертуару;
- викладач формує у магістрів розуміння біофізичних механізмів виконавського процесу, анатомічних особливостей та функцій піаністичного апарату;
- викладач допомагає магістрам опанувати інтерпретаційними уміннями у процесі роботи над фортепіанними творами;
- викладач розвиває музичні здібності магістрів засобом поступового ускладнення навчального фортепіанного репертуару в кожному наступному семестрі;
- викладач виховує у магістрів навички самостійної роботи над фортепіанно-технічним матеріалом, навчальним і концертним репертуаром;
- викладач допомагає магістру опанувати навички виконавської фортепіанної діяльності;

- викладач розкриває творчий потенціал кожного магістра;
- викладач формує індивідуальну піаністично-виконавську манеру майбутнього піаніста.

Вимоги з виконавсько-технічної підготовки

I курс

Впродовж цих років магістри повинні виробити:

- основу кантиленного звучання;
 - опанування різних видів фортепіанних штрихів;
 - поняття фрази, мотиву у фортепіанних творах різних стилів та епох;
 - точне виконання музичного матеріалу;
 - спроможність охопити та передати форму фортепіанного твору;
- Неприпустимо:
- виконавська фальш;
 - неточна виучка музичного матеріалу;
 - невідповідне звучання стилю, властивого епосі виконуваного твору.
 - невідповідне звучання композиторського стилю.

II курс

Впродовж цього року магістри повинні виробити:

- більш досконале володіння фортепіанною технікою;
- різноманіття динаміки і тембрового нюансування;
- надбання професійної сценічної витримки при виконанні значної за обсягом концертної програми;
- дбайливе та уважне ставлення до інтерпретування фортепіанних творів різних стилів та епох.

Професійним недоліком враховується поверхнево-ілюстроване трактування творів та поверхнєве звучання інструменту фортепіано. Впродовж цього року магістри повинні виробити:

- більшу самостійність у виборі репертуару або підготовці до заліку та екзамену;
- потенційні можливості у самостійній професійній роботі з музичним матеріалом;
- володіння всіма видами фортепіанної технічної майстерності;
- володіння всіма стилями та жанрами творів, представленими у фортепіанному педагогічному репертуарі I-II курсів;
- витримку та виконання програм у залах з різними акустичними можливостями;
- творче мислення та самостійну інтерпретацію творів .

3. Зміст курсу

Курс навчання з фаху триває 4 семестри. За цей період магістр повинен виконати 2 академічних концерти тривалістю 40–50 хв.

Програма навчальної наскрізної дисципліни

I курс

- Тема 1. Поліфонічний твір епохи бароко
 Тема 2. Крупна форма (соната або варіації) епохи класицизму
 Тема 3. Крупна форма (Концерт для фортепіано з оркестром у перекладенні для двох фортепіано) епохи класицизму.
 Тема 4. Етюди епохи романтизму.

II курс

- Тема 5. Розгорнута п'єса українського композитора ХІХ–ХХ сторіччя.
 Тема 6. Твір значної складності (циклічний твір) українського композитора
 Тема 7. Твір значної складності (циклічний твір) зарубіжного композитора

Програма вільна (40–50 хв.)

Під вільною програмою треба розуміти виконання творів будь-яких стилів та жанрів за бажанням, враховуючи необхідний хронометраж.

1. Поліфонічний твір за вибором.
2. Крупна форма.
3. Віртуозний твір.

Загальна тривалість програми – 40–50 хв.

Перелік рекомендованих творів

Поліфонічні твори

Й. С. Бах	Добре темперований клавір. I, II том. Прелюдії та фуги, Французькі сюїти, Англійські сюїти, Партити, Токати, Французька увертюра сі мінор, Хроматична Фантазія та фуга. Фантазія та фуга ля мінор. Капріччіо на від'їзд улюбленого брата. Органна токато та фуга До мажор (в обр. Ф. Бузони). Органна фантазія та фуга (в обр. Ф. Ліста)
Г. Ф. Гендель	Сюїта мі мінор, соль мінор.
Ф. Мендельсон	Шість прелюдій та фуг Op. 35
П. Гіндеміт	Інтерлюдії та фуги
В. С. Косенко	«11 етюдів у формі старовинних танців»
М. Д. Тіц	Поліфонічні сюїти тв. 36, 44, 45
В. Бібік	Три прелюдії та фуги
М. Скорик	Прелюдії та фуги Фа мажор, Ре мажор, Мі мажор, Ре-бемоль мажор, До мажор. Партита №5 Мі-бемоль мажор

Крупна форма

Й. Гайдн	Соната Соль мажор, до мінор, Мі-бемоль мажор, сі мінор Варіації фа мінор
В. А. Моцарт	Сонати №№ 3, 7, 8, 10, 13, 14, 18 Концерти №№ 12, 23, 24
Л. ван Бетховен	Сонати Op. 2 №№ 2, 3, Op. 10 №№ 1, 2, Op. 13, Op. 31 №№ 1, 2, 3, Op. 53, Op. 57, Op. 81a, Op. 90, Op. 101, Op. 109, Op. 110 Концерти №№ 2, 3, 4, 5 Шість варіацій Фа мажор op. 34 Дванадцять варіацій До мажор Тридцять дві варіації до мінор
Ф. Шуберт	Соната ля мінор op. 42, 143, 164.
Ф. Мендельсон	Серйозні варіації ре мінор op. 54
Р. Шуман	Варіації на тему АВЕГГ op. 1

Ф. Ліст.	«Віденський карнавал». «Карнавал» Соната-фантазія «По прочитанні Данте», Концерти №1, 2. «Танок смерті»
Й.Брам	Сонати №№ 1,2. Концерти №1, 2
К.Сен-Санс	Концерт №2
М. Равель	Концерт Соль мажор
Л. Ревуцький	Концерт №2 Фа мажор, ор.18
Б. Лятошинський	Слов'янський концерт
В.Косенко	Соната №3
А. Кос-Анатольський	Концерт
А.Караманов	Варіації
М. Скорик	Концерт №2
М.Степаненко	Соната-балада
І. Карабиць	Концерт №2
Етюди	
Н.Паганіні-Ф.Ліст	Етюди «Полювання» Мі мажор, Мі бемоль мажор
Н.Паганіні-Р.Шуман	Етюди ля мінор, Мі мажор
Ф. Шопен.	Етюди Op.10 №1, 2, 4, 8, 11, 12, Op.25 №№ 1, 2, 6, 8, 9, 10, 11, 12
К. Дебюссі	Дванадцять етюдів
В. Косенко	11 етюдів у романтичному стилі Op.8
В. Косенко	11 етюдів у формі старовинних танців, 4 етюди
К.Шимановський	Етюд op.4 №3
Д. Лігеті	Етюди
Ф. Ліст	Трансцендентні етюди. «Великі етюди за Паганіні» Три концертних етюди. Два концертних етюди
П'єси	
М.В.Дремлюга	Весняна сюїта
А.О.Коломієць	«Танцювальна сюїта», «Українська танцювальна сюїта»
М.Ф.Колесса	Сюїта «Картинки Гуцульщини», Сюїта «Дрібнички»
А.І.Кос-Анатольський	Сюїта для фортепіано
І.Н.Шамо	Сюїта «Гуцульські акварелі», «Українська сюїта»
Б.М.Лятошинський	Шевченківська сюїта». «Відображення: Сім мініатюр»
Ф.М.Надененко	«Сюїта у формі старовинних танців», «Танцювальна сюїта». «Акварелі: Десять п'єс»
В.О.Барвінський	«Сюїта на українські народні теми»
М.Й.Сільванський	«Чотири музичних малюнки за поемою М.Гоголя «Мертві душі»
А.Я.Штогарнко	Сюїта «Образи»
В.Сильвестров	Кітч-музика
Твори значної складності	
К.Вебер	«Запрошення до танцю» op.65
Ф. Ліст.	Reminiscences de Don Juan. «Долина Обермана» «Женевські дзвони». Сонети Петрарки №104 Мі мажор №123 Ля бемоль мажор. «Заручення», «Венеція та Неаполь» Канцона, Тарантела, «Похоронна хода» Полонез Мі мажор, Угорські рапсодії №5, 8, 11, 13, 14 Поетичні та релігійні гармонії, «Благословення Бога наодинці»
Ш.Гуно-Ф.Ліст	Вальс з опери «Фауст»
Дж.Верді-Ф.Ліст	Концертний парафраз «Риголетто»
Ф.Шуберт – Ф.Ліст	Вечірня серенада op.59 №4, Баркарола Ля бемоль мажор

Р.Шуман-Ф.Ліст	«Мельник і струмок»
Й.Брамс	Присвячення Баллада ре мінор ор.10 №1. Рапсодії ор.79 №1 сі мінор, №2 соль мінор
М. Равель.	«Нічний Гаспар», Павана, «Сумуючі птиці», «Долина дзвонів», «Гра води»
Р. Шуман	«Крейслеріана». «Гумореска» «Фантастичні п'єси» ор.12. Дитячі сцени тв.15. Новелетти ор.21 Лісові сцени ор.82 Концертне алегро сі мінор ор.8 «Метелики» ор.2. «Інтермецо» ор.4
Б.Барток	Алегро барбаро, Сюїта ор.14
Б.Лятошинський	Відображення ор.16
В.Косенко	Поема сі мінор ор.5 №1 Дві поеми-легенди ор.12 мі мінор, мі-бемоль мінор
І.Шамо	Тарасові думи
М.Скорик	Бурлеска, Токата
Б.Котюк	Konzertstuck for piano DJ

4. Структура навчальної дисципліни

Назва розділу і теми	Кількість годин				
	Усього	У тому числі			
		Лекції і	Практ .	Лабор .	Індив. .
I курс					
Тема 1. Поліфонічний твір епохи бароко	37			17	19
Тема 2. Крупна форма (соната або варіації) епохи класицизму	37			17	19
Тема 3. Крупна форма (Концерт для фортепіано з оркестром у перекладенні для двох фортепіано) епохи класицизму.	37			17	19
II курс					
Тема 4. Етюди епохи романтизму.	37			17	19
Тема 5. Розгорнута п'єса українського композитора 19-21 сторіччя.	37			17	19
Тема 6. Твір значної складності (циклічний твір) українського композитора	37			17	19
Тема 7. Твір значної складності (циклічний твір) зарубіжного композитора	41			43	25
Всього годин	300			142	158

**5. Теми лекційних занять
навчальним планом не передбачені**

**6. Теми практичних занять
навчальним планом не передбачені**

**7. Теми лабораторних занять
навчальним планом не передбачені
8.Завдання для самостійної роботи**

з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Опанування твору епохи бароко. Робота над штрихом та звуковидобуттям.	19
2	Компаративний аналіз сонатного Allegro у сонатах/ концертах Й. Гайдна, В. А. Моцарта та Л. ван Бетховена.	19
3	Опанування твору епохи романтизму. Оволодіння різними видами техніки.	19
4	Художньо-образний аналіз транскрипції композитора-романтика. Порівняння з оперним першоджерелом.	19
5	Виявлення традиції виконання твору епохи романтизму, компаративний аналіз різних виконавських трактовок.	19
6	Ознайомлення з творами композиторів-імпресіоністів. Оволодіння особливостями педалювання.	19
7	Аналіз виконавських засобів виразності у композиціях для фортепіано другої половини ХХ ст.	19
8	Ознайомлення з творчістю сучасних українських композиторів. Читання з листа.	25
Всього :		158

9. Індивідуальні завдання

1. Вивчення оркестрової партитури концерту для фортепіано з оркестром, що є частиною екзаменаційної програми (для студентів II курсу).
2. Аналіз твору епохи бароко з точки зору теорії музичного змісту.
3. Виявлення традиції виконання твору епохи романтизму, компаративний аналіз різних виконавських трактовок.
4. Порівняльний аналіз інтерпретацій твору доби імпресіонізму.
5. Аналіз формоутворення неокласичної сонати.

10. Методи та технології навчання

Вивчення нормативної навчальної дисципліни «Фах / виконавство» передбачає поєднання різних методів і технологій викладання. Серед них – активні, вербальні, наочні, практичні, проблемно-пошукові, дослідницькі, аналітичні, репродуктивні, розвивальні, індуктивні та дедуктивні.

11. Методи та критерії оцінювання

Методи оцінювання запланованих програмних результатів навчання: перевірка засвоєння матеріалу вибіркових тем курсу згідно з тематичним планом шляхом виконання самостійних та практичних завдань (поточний контроль, атестаційний екзамен).

Кафедрою фортепіано, на основі навчально-методичних рекомендацій 2021 року, встановлені такі **критерії оцінювання** знань і компетентностей здобувачів з навчальної дисципліни:

«відмінно»:

- 1) високий рівень володіння теоретичними знаннями;
- 2) вільне застосування практичних навичок;
- 3) правильно, без жодної помилки виконані всі завдання.

«дуже добре»:

- 1) дуже добрі знання теоретичного матеріалу;
- 2) вміння застосовувати теоретичні знання у практичних завданнях;
- 3) незначні помилки у виконанні завдань, наявність окремих неточностей.

«добре»:

- 1) достатня міра засвоєння ключових теоретичних понять;
- 2) окремі неточності і помилки при виконанні завдань.

«задовільно»:

- 1) наявність загальних теоретичних знань на рівні уявлень;
- 2) неточності та помилки при виконанні завдань.

«достатньо»:

- 1) наявність окремих уявлень про вивчений матеріал;
- 2) не виконано більшу половину завдань.

«незадовільно з можливістю повторного складання»:

- 1) незнання більшої частини навчального матеріалу;
- 2) невміння застосовувати теоретичні знання на практиці;
- 3) майже повна неспроможність виконання завдань.

«незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни»:

- 1) відсутність будь-яких уявлень про вивчений матеріал;
- 2) неспроможність виконати жодне завдання.

12. Методичне забезпечення

12.1 Друковані та електронні матеріали (клавіри, ноти).

12.2 Робоча програма з дисципліни.

12.3 Силабус дисципліни.

13. Рекомендована література

Основна

1. Дубровний Т. М. Фортепіанна творчість Анатолія Кос-Анатольського у стилетворчих процесах другої половини ХХ століття : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : спец. 17.00.03 Муз. мистецтво / Львів. держ. муз. акад. ім. М. В. Лисенка. Львів, 2006. 19 с.
2. Рижова О. О. Український символізм та фортепіанна спадщина Б. Лятошинського : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : спец. 17.00.03 Муз. мистецтво / Одес. держ. муз. акад. ім. А. В. Нежданової. Одеса, 2006. 18 с.
3. Копелюк О. О. Фортепіанна творчість Івана Карабиця: феноменологія стилю : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : спец. 17.00.03 Муз.

мистецтво / Харків. нац. ун-т мистецтв ім. І. П. Котляревського. Харків, 2018. 18 с.

4. Лечко М. П. Українська фортепіанна сюїта як предмет музикознавчого дискурсу: історіологічний підхід: автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства: спец. 17.00.03 Муз. мистецтво/ Одес. нац. муз. акад. ім. А. В. Нежданової. Одеса, 2018. 19 с.
5. Тимофеева К. В. Порівняльний аналіз як метод інтерпретології (на прикладі фортепіанного виконавства) : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : спец. 17.00.03 Музичне мистецтво / Харк. держ. ун-т мистецтв ім. І. П. Котляревського. Харків, 2009. 18 с.
6. Чайка О. В. Національна характерність як семантична властивість виконавської інтерпретації : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : спец.: 17.00.03 Муз. мистецтво / Одеська нац. муз. акад. ім. А. В. Нежданової. Одеса, 2007. 20 с.
7. Фоменко Н.В. Афект в теорії та виконавській практиці «Stylus phantasticus» (на прикладі «Хроматичної фантазії» Й. С. Баха). Культура і сучасність. 2019. №2. С. 130–136.
8. Шадріна-Личак О. Безтактова прелюдія як репрезентант французького клавесинного стилю XVII – початку XVIII століття: аспекти виконавського прочитання : автореф. дис... канд. мистецтвознавства: спец.: 17.00.03 Музичне мистецтво. Київ, 2011. 16 с.
9. Яворський Д.Ю. Етюд у жанровій системі романтичної фортепіанної мініатюри (на прикладі опусів Ф. Шопена, Р. Шумана, Ф. Ліста) : автореф. дис. ... канд.мистецтвознав. : спец. 17.00.03 Музичне мистецтво / Нац. муз. акад. України ім. П. І. Чайковського. К., 2016. 18 с.

Додаткова:

1. Українська музична енциклопедія. Видання ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України. К., 2008–2016.

Інформаційні ресурси

Інтерактивний комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни, нотний фонд бібліотеки Дніпропетровської академії музики ім. М. Глінки, Дніпропетровська обласна універсальна бібліотека www.libr.dp.ua та ресурси Internet.